

Sovende IS-celler
utgjør en stor
trussel. Kommandør
Leilawa Abdullah
mener flere tusen
medlemmer av
sovende terrorceller
opererer i Deir
ez-Zor provinsen.
Foto: Afshin Ismaeli

Jihadister sendte henne en film av at venninnen ble halshugget. De la ved en tydelig beskjed.

**Deir ez-Zor,
Syria/Oslo**

**Afshin Ismaeli
John Hultgren**

Pengekrangel gjør at stammeledere i dette området i Syria snur ryggen til myndighetene og velger å samarbeide med ekstremistene. Nå vokser IS igjen.

Det var 25. september og Leilawa Abdullah var på vei fra Deir ez-Zor til Shadadi. Det er en to timers kjøretur i ørkenlandskapet øst i Syria.

Hun satt i baksetet. Ved siden av henne satt en sikkerhetsvakt. Hun snakket i telefonen med en kommandør i Shadadi.

Da dukket det opp en motorsykkel bak dem. To menn satt på sykkelen. Den fulgte etter i fem minutter før passasjeren på motorsykkelen tok frem et AK-47 automatvåpen og pepret bilen med kuler.

- Først skjøt de oss bakfra. Deretter kjørte de fort forbi og fortsatte skytingen.

Slik skildrer Leilawa Abdullah drapsforsøket mot henne. Hun er kommandør for sikkerhetsstyrkene i Deir ez-Zor. Dette var tredje gangen på 12 måneder at jihadistene prøvde å drepe henne.

Sjåføren ble truffet, men han overlevde. Mange har ikke vært like heldige. En rekke mennesker er blitt drept i angrep i dette området.

Leilawa Abdullah forteller mens hun sitter i sin nye bil sammen med Aftenposten. Denne gangen har hun fått en bil som er pansret. Vi er på vei til frontlinjen og kjører langs elven Eufrat. På den andre siden av elven styrer Bashar al-Assads regjeringsstyrker.

Hun vil vise oss hvordan det ser ut. Bilen stopper ved en fire etasjer høy bygning utenfor Khusham. Hun tar oss med opp på taket og peker ut hvor Assads styrker står. Og hvor russiske soldater er.

Byttet side

Folk i denne delen av Syria opplever at krigen er på vei tilbake. Kanskje sluttet den aldri helt, selv om IS ble beseiret på slagmarken i 2019. Ekspertene advarte da mot det de kalte sovende celler av IS-medlemmer som ventet på å slå tilbake. Det gjør de nå.

For seks år siden tok IS over kontrollen i by etter by, landsby etter landsby i Syria og Irak. Da valgte stammelederne her å bøye seg. De støttet ekstremistene. Etter de blodige slagene som felte IS, snudde stammelederne igjen.

I denne delen av Syria har ikke president Assads regime kontroll. Dette er områder som blir styrt av kurdere.

Styrken som bekjempet IS i dette området, var en allianse av kurdiske og arabiske krigere som fikk hjelp av blant annet amerikanske soldater. Alliansen kaller seg Syrias demokratiske styrker (SDF).

Stammelederne her ga altså SDF sin støtte da jihadistene var beseiret. Men lojaliteten stikker ikke så dypt.

I gatene i Deir ez-Zor er nesten alle kvinnene dekket av svarte klær fra isse til tær. Mange av mennene har lange skjegg. Dette er et område hvor de fleste tradisjonelt har vært konservative. Men endringen er likevel slående, forteller de som har bodd her lenge.

Forts. neste side ►

En soldat fra SDF kikker ut mot grensen til Irak fra en utkikkspost på toppen av Baghouz-fjellet. Mange IS-sympatisører gjemte både våpen, gull og andre verdisaker i Baghouz før de overga seg til SDF. Nå kommer de tilbake for å grave det opp igjen.

◀ Forts. fra forrige side

På natten styrer IS

Det er som om folket ikke har klart å kaste av seg arven fra IS-styret. Da skulle kvinner gjemmes bort, og hår i menns ansikt var en religiøs plikt. Kanskje våger de ikke å tro at den svært vonde tiden under det religiøse terrorregimet egentlig er over.

Det er den for så vidt heller ikke, for freden er ikke noen fred.

Det er kontrollposter over alt i Deir ez-Zor. På dagtid er de bemannet av SDF-soldater. De blir ofte angrepet. Det er kanskje grunnen til at sjekkpunktene er tomme etter at mørket senker seg. Da går byen inn i lovløse netter hvor IS igjen bestemmer.

Innbyggerne blir truet til å betale beskyttelsespenger til IS. Hvis ikke vil de bli angrepet. Det er vanskelig å nekte. Da kommer våpnene frem. IS har skaffet seg stor

troverdighet når det handler om å gjennomføre drapstrusler.

Arbeidsledighet og nød

Dessuten er ikke folks livssituasjon blitt så mye bedre. Arbeidsledigheten er stor, og folk sliter med å skaffe penger til det aller mest nødvendige.

Det var ikke slik folk så for seg tiden etter IS' terrorregime.

For befolkningen er situasjonen livsfarlig. Hver måned er det flere titalls angrep fra IS-terrorister.

Til nå er 30 stammeledere, eller sjeiker som de kalles her, blitt drept. Det har også 600 medlemmer av SDF, sier Robin Fleming, forsker ved Rojava Information Center.

Situasjonen fører til at stadig flere av stammelederne stiller spørsmål ved hvem de skal være lojale overfor.

- Fortsetter det slik, kommer vi til å slutte oss til IS, sier Abu Saddam Al Uqaydat.

23

Syria hadde før krigen 23 millioner innbyggere. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har registrert over 5 millioner syriske flyktninger i andre land. De anslår at ytterligere 6,6 millioner er på flukt inne i Syria.

Krever mer penger

Sammen med seks andre sjeiker og noen av deres sønner sitter han i et rom inne i en militærleir. Veggene er nakne. Gulvet er dekket av et stort teppe. Inntil veggene er det madrasser som møtedeltagerne sitter på.

Abu Saddam har selv opplevd volden som herjer her. En bombe gikk av utenfor hjemmet hans. Selv slapp han unna, men et barnebarn og hans kamerat døde. De var syv og åtte år gamle.

Møtet er sammenkalt for å drøfte den svært vanskelige situasjonen, men også om noe annet som er lettere å telle enn usikkerhet.

Penger er en viktig årsak til at akkurat dette område nå er kjernen i et gryende nytt IS-opprør. Mye penger.

Deir ez-Zor er et område med store naturressurser, blant annet rike oljefelt. Selv om oljeproduksjonen er kraftig redusert på grunn av krigen, er det fortsatt store

Stammeleder Abu Saddam sitter sammen med to kolleger. De forhandler med SDF-styrkene om hvordan sikkerheten skal bedres i området.

En gruppe med småbarn samler søppel for å tjene noen slanter. Men egentlig er Deir ez-Zor et område med store naturressurser, blant annet rike oljefelt.

Jihadistene prøvde å drepe Leilawa Abdullah tre ganger på 12 måneder. Sovende IS-celler angriper ofte SDF-sikkerhetsstyrkene. Siden mars i fjor er 600 krigere blitt drept.

mengder som smugles ut og selges. Pengene går til selvstyremyndighetene i det østlige Syria (NES). Oljen gir myndighetene 400 millioner kroner i måneden. Sjeikene vil ha en større andel av den potten enn de får nå.

Presset fra alle kanter
Det er det flere som vil. Ikke bare IS. Regimet til president Bashar al-Assad prøver å vinne kontroll. Det gjør også grupper knyttet til terrorgruppen Al-Qaida. Iran er en svært viktig faktor i Syria. Prestestyret i Teheran prøver også å få innflytelse, og Iran anklages for å være ansvarlig for flere attentater. Det fortelles her at sunnimuslimer får betalt for å konvertere til sjiaislam, den religiøse retningen som dominerer i Iran. Iran prøver å infiltrere stammene for å få dem over på sin side, skriver Middle East center for Reporting and Analysis.

- Jeg og alle stammelederne i området

ble invitert til Iran for å diskutere situasjonen her, sier Abu Saddam Al Uqaydat. Det kom ikke noe ut av det møtet. Det gjorde det heller ikke etter at den amerikanske diplomaten James Jeffrey besøkte stammelederne. Han er USAs spesialutsending til Syria. Nå følger Abu Saddam og de andre stammelederne seg presset fra alle kanter.

Hverdag med frykt og død
I Khusham er det blitt ettermiddag. Leilawa viser oss rundt i landsbyen hvor det ble utkjempet harde kamper for et år siden. SDF, IS og regjeringstro krigere kjempet alle om et gassanlegg som ligger et kort stykke unna. Leilawa viser oss tegninger som IS-barn har tegnet, mens hun forteller om oppdragene hun har vært på. Hun forteller om en hverdag med frykt og død hvor sovende IS-celler stadig angriper.

Under en patrulje i Baghouz ble hun og hennes medsoldater plutselig målskiver for IS-skarpskyttere som hadde gjemt seg i ruinene. To av medsoldatene hennes ble drept rett ved siden av henne. IS vender stadig tilbake til Baghouz. Det var det siste tilholdsstedet terroristene hadde før det såkalte kalifatet falt sammen. Mange gjemte både våpen, gull og andre verdisaker før de overga seg til SDF. Nå kommer de tilbake for å grave det opp igjen. SDF graver også. De forteller at de har funnet flere tonn gull. En annen dag kom en video inn på telefonen hennes. Det var en video av en venninne, også hun soldat i SDF. Hun hadde vært på patrulje i det som en gang var IS-hovedkvarteret Raqqa. Der hadde en annen IS-celle tatt henne til fange. Videoen viste at hun ble halshugget. Det fulgte med en beskjed der det sto: «Dette venter også deg.»

FAKTA

Borgerkrigen i Syria

Konflikten i Syria begynte i mars 2011 med fredelige demonstrasjoner mot president Bashar al-Assad. I løpet av 2012 utviklet det seg til borgerkrig.

En rekke ulike opprørsgrupper har siden kjempet mot regimet og til dels også mot hverandre.

Assad-regimet får støtte fra Russland, Iran og libanesiske Hizbollah.

En USA-ledet koalisjon har siden 2014 bombet IS og støtter den kurdiske YPG-militsen i Nord-Syria. I oktober 2019 trakk USA ut sine styrker fra Nord-Syria. Få dager senere innledet Tyrkia en militæroffensiv mot de kurdiske styrkene.

Krigen i Syria har ifølge den syriske eksilgruppen Syrian Observatory for Human Rights (SOHR) trolig kostet hele 586.000 mennesker livet. Millioner av mennesker er på flukt både i og utenfor Syria.

FNs forsøk på å få til en politisk løsning har ikke ført frem.

IS

Den ytterliggående islamistgruppen IS (Den islamske staten) tok sommeren 2014 kontroll over store områder i Irak og Syria og proklamerte et islamsk kalifat med byen Raqqa som hovedsete.

IS har røtter i sunnimuslimske opprørsgrupper som oppsto i Irak etter den USA-ledede invasjonen i 2003.

IS kontrollerte på det meste rundt en tredjedel av Irak samt rundt halvparten av Syria.

Gruppen sikret seg tilgang til store mengder våpen fra irakiske regjeringsstyrker og tok også kontroll over oljefelt og andre økonomisk og strategisk viktige ressurser.

IS har påtatt seg ansvaret for en rekke terroraksjoner i og utenfor Midtøsten.

Kilde: NTB